

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาระดับการทำหน้าที่ของครอบครัวและระดับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง การทำหน้าที่ของครอบครัวในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) การแก้ไขปัญหา 2) การสื่อสาร 3) การแสดงบทบาท 4) การตอบสนองทางอารมณ์ 5) ความผูกพันทางอารมณ์ 6) การควบคุมพฤติกรรม และ 7) การทำหน้าที่ทั่วไป และศักยภาพการจัดการของครอบครัว ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1) การให้ความรู้และข้อมูลในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วย ระดับที่ 2) การส่งเสริมให้ผู้ป่วยพัฒนาทักษะในการดูแลตนเอง และ ระดับที่ 3) การส่งเสริมการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในการดูแลตนเองทั้งนี้โดยครอบคลุมกิจกรรมการส่งเสริมการดูแลตนเอง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการควบคุมอาหาร 2) การช้ยา 3) การออกกำลังกาย 4) การจัดการความเครียด และ 5) การป้องกันภาวะแทรกซ้อน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นครอบครัวผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน จำนวน 132 ราย เก็บข้อมูลจากตัวแทนครอบครัวดังกล่าว โดยใช้เครื่องมือ 3 ชุด คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลครอบครัว 2) แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว และ 3) แบบวัดศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้ 1) ข้อมูลของครอบครัว วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 2) คะแนนการทำหน้าที่ของครอบครัวและศักยภาพการจัดการของครอบครัววิเคราะห์ โดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งโดยรวมและรายด้านและ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง วิเคราะห์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแทนครอบครัวซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้เป็นผู้ดูแลหลักของผู้ป่วยเบาหวานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.60) มีความสัมพันธ์กับผู้ป่วยคือ เป็นบุตร (ร้อยละ 40.20) มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 56.10) ครอบครัวมีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายภายในครอบครัว (ร้อยละ 62.10) เป็นครอบครัวขนาดเล็กมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 2 – 5 คน ผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแลของครอบครัวที่ศึกษาคั้งนี้มีระยะเวลาเป็นโรคเบาหวานอยู่ในช่วง 6 เดือน – 5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 67.5) มีระดับน้ำตาลในกระแสเลือดครั้งล่าสุดอยู่ระหว่าง 73 ถึง 303 mg% โดยเป็นกลุ่มที่มีระดับน้ำตาลในเลือดมากกว่า 140 mg% มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 57.80)

2. ครอบครัวผู้ป่วยเบาหวานมีการทำหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้โดยมีการทำหน้าที่ด้านการแสดงบทบาทสูงสุด รองลงมา คือ การทำหน้าที่ทั่วไป การทำหน้าที่ด้านความผูกพันทางอารมณ์ ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ ด้านการสื่อสาร และด้านการแก้ปัญหาตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านการควบคุมพฤติกรรม

3. ครอบครัวผู้ป่วยเบาหวานมีศักยภาพในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีการปฏิบัติในการส่งเสริมให้ผู้ป่วยพัฒนาทักษะในการดูแลตนเองสูงสุด รองลงมาคือ การให้ความรู้และข้อมูลในการส่งเสริมการดูแลตนเอง และการส่งเสริมการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมในการดูแลตนเองมีค่าต่ำสุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการใช้จ่ายสูงสุด รองลงมาคือ การควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการป้องกันภาวะแทรกซ้อน สำหรับด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านการจัดการความเครียด

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการทำหน้าที่ของครอบครัว กับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานโดยรวม พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .51, p < .01$) เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดของความสัมพันธ์ในแต่ละองค์ประกอบพบคู่ความสัมพันธ์ที่มีค่าสูงสุด คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหากับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเอง

ด้านการควบคุมอาหาร และคู่ที่มีความสัมพันธ์ล่าสุด คือ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการสื่อสารกับศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านบริหารการพยาบาล ผลการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการให้การช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำแก่ครอบครัวผู้ป่วยเบาหวานในด้านการส่งเสริมให้ผู้ป่วยวางแผนก่อนการลงมือปฏิบัติ การมีปฏิบัติการ และการประเมินผลกิจกรรมที่ปฏิบัติในการดูแลตนเองเพื่อนำมาเป็นแนวทางให้ผู้ป่วยได้พัฒนาการดูแลตนเองให้เหมาะสมกับโรคเบาหวาน

2. ด้านบริการ นำผลที่ได้จากการศึกษามาวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ด้านการสื่อสารและการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เพื่อสนับสนุนให้ครอบครัวมีศักยภาพการจัดการในการส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีความสามารถในการดูแลตนเองด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนซึ่งจำเป็นต้องใช้การสื่อสารภายในครอบครัวในการกระตุ้นให้ผู้ป่วยปฏิบัติตามกิจกรรมการดูแลตนเองที่จำเป็นสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน

3. ด้านการวิจัย ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยในการทำนายนายการทำหน้าที่ของครอบครัวและศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำหน้าที่ของครอบครัวและศักยภาพการจัดการของครอบครัวในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินให้มีคุณภาพชีวิตสูงสุดต่อไป